WASHINGTON D C

І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 16. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 26-го СІЧНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 26, 1965 No. 15. VOL. LXXII.

Верховний Архиєпископ Митрополит Йосиф Сліпий найменований на Кардинала

Рим. — Митрополит-ісповідник Йосиф Сліпий, Верховний Архиєпископ Української Католицької Церкви, що був наочним свідком жорстокої, насильної ліквідації большевиками Української Католицької Церкви, за вірність якій він повних 17 років зазнав найбільших знущань і переслідувань у совєтській каторзі, — найменований Папою Павлом VI на кардинала. Згідно з повідомленням пресової служби United Press та інших пресових агенцій, Папа Павло VI найменував у понеділок 25-го січня ц.р. 27 нових кардиналів Католицької Церкви. Між новоіменованими кардиналами, крім Митрополита - Ісповідника, є також Йосиф Беран, архиєпископ Праги, Чехословаччина, також невпинно переслідуваний совєтською владою. За іншими повідомленнями найменовано кардиналом ще третього архиєпископа з-поза залізної заслони, але його прізвища покищо не подано. Урочисте надання титулів новим кардиналам відбудеться 22 лютого цього року.

Його Еміненція кардинал Йосиф Сліпий народжений 17 лютого 1892 року в селі Заздрість на Тернопільщині. Богословські та філософські студії закінчив у Львові та в Інсбруці, де одержав ступінь доктора теології. Висвячений 1917 р., був призначений 1922 року на професора догматики на Богословському Відділі Духовної Семінарії у Львові, що її ректором він став в 1926 році. Під його проводом львівська Семінарія була переорганізована в Богословську Академію. 25 листопада 1939 року Апостольська Столиця призначила тодішнього о. ректора д-ра Йосифа Сліпого архиєпископом з правом наслідства на Галицькому Митрополичому Престолі. Коли 1-го листопада 1944 року помер св. п. Митрополит Андрей Шептицький, його наступником став архиєпископ Йосиф Сліпий. З окупацією Західньої України московськими большевиками нового Митрополита Кир Йосифа Сліпого совєтська влада ув'язнила дня 11 квітня 1945 року, разом з іншими українськими католицькими єпископами. Совєтський суд засудив його на вісім років тяжких робіт в концентраційних таборах, після якого то речення його засуджено на дальших 5 років, і в 1959 ще на сім років. Звільнено Митрополита Йосифа з ув'язнення щойно з початком 1963 року і він вже в лютому того ж року прибув до Риму. В тому часі преса подавала вже була здогад, що Папа Іван XXIII найменував Митрополита Йосифа Сліпого кардиналом "in pectore". Від часу створення гідности кардинала в Католицькій Церкві в XI столітті Митрополит-Ісповідник Йосиф Сліпий є четвертим з черги українцем на цьому найвищому після Папи пості. Його попередниками були: Київський митрополит Ізидор та Галицькі митрополити Михайло Левицький і Сильвестер Сембратович.

ЇХ ЕМІНЕНЦІЯ КАРДИНАЛ ЙОСИФ СЛІПИЙ

„УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ" У КОНҐРЕСІ ЗДА ТА В БАГАТЬОХ СТЕЙТАХ І МІСТАХ

Саме в тому часі, як друкувалося це видання „Свободи" в понеділок, 25-го січня 1965, відбулися сесії обидвох палат Конгресу ЗДА, Сенату і Палати Репрезентантів, що проходили в великій мірі під знаком 47-их роковин проголошення незалежности Української Народньої Республіки 22-го січня 1918-го року. З цієї нагоди сесію Сенату мав започаткувати відповідною молитвою на інтенцію українського народу та його волі Преосв. Кир Ярослав Габро, а сесію Палати Репрезентантів започаткував подібною молитвою український православний парох з Шарон, Па., вч. о. Дяків. Негайно після того сенатори і конгресмени почали складати відповідні заяви з нагоди рокових проголошення незалежности Української Народньої Республіки. Серію заяв започаткував у Сенаті сенатор Томас Додд з Коннектикат, а в Палаті Репрезентантів конгресмен Флад з Пенсильванії. Того ж дня, як і суботу й неділю, 23 і 24-го, в багатьох стейтах і містах відбулися для відзначення цих роковин відповідні врочистості, а Українські громади відзначили їх святочними академіями і концертами. Подібні інформації з перебігу сесій Сенату й Палати Репрезентантів та про урочистості в стейтах і містах та українських громадах будуть подані в чергових числах „Свободи".

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок, 25-го січня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ЗАЯВИВ У ШПИТАЛІ, що він хоче поїхати на похорон англійського державного мужа Винстона Черчилла, як йому лікарі на це дозволять. Президент лежить в шпиталі Бетесда від суботи, коли він дістав гарячку внаслідок перестуди, та сильно кашляв. Лікар зарадив, щоб Президент залишився в шпиталі до середи 27-го січня. В суботу по полудні відвезли до того самого шпиталю і п-і Джансон, яка також перестуджена. Президент зарядив жалобу по Черчиллі до суботи і склав заяву, в якій назвав Черчилла „дитиною історії", бо те що він „зробив і що сказав, ніколи не забудеться".

РЕП С. БЛІСС ВИБРАНИЙ НА ГОЛОВУ РЕСПУБЛІКАНСЬКОГО КОМІТЕТУ в дні 23-го січня в Шикаго, де відбувалися збори цього Комітету. Сенатор Голдвотер заявив, що він сам, і ніхто інший не відповідає за програму республіканців в минулорічних виборах. Голдвотер признався до помилок у виборчій кампанії. Арізонський сенатор критикував інавгураційну промову президента Джансона, кажучи, що чесна критика не є висловом ненависти і роз'єднання. На думку Голдвотера партійною політикою повинні керувати республіканські члени Конгресу, республіканським кандидатом в 1968-му році мав би бути Ричард М. Ніксон.

23-го СІЧНЯ ІЗ КЕЙПУ КЕННЕДІ НА ФЛОРИДІ випущено з успіхом сателіта погоди „Тайрос", який що 119 мінут облітатиме Землю, фотографуючи хмари під час лету і надсилаючи їх фота на Землю. Найдальша віддаль сателіта від Землі виносить 1 602 милі, а найближча 436 миль. Та при цій великій висоті Тайрос зможе докладно фотографувати хмари довкола цілої Землі. Це є перший сателіт із групи „Тайросів", яких в 1966-му році має бути ціла система, що складатиметься із 6-ох сателітів і передбачатиме погоду для всього світу, та виявлятиме криги на океанах і пожежі лісів.

$1.25 МАЄ ВИНОСИТИ ПЛАТНЯ за одну годину праці, згідно із зарядженням секретаря праці Вілларда Вірца, для членів Юнацьких Корпусів, які мають працювати в різних підприємствах, щоб привчитися до якоїсь праці, і щоб заробити собі грошей на дальші студії. Це зарядження викликало спротив тих, які вже запляновували дати працю членам цього Корпусу, але тепер не можуть цього зробити, бо ці юнаки діставали б за свою працю більшу винагороду, від деяких дорослих робітників, заробітна платня яких є на $0.25 — 0.50 менша від $1.25.

СЕКРЕТАР ЛЕТУНСТВА ЮДЖІН ЦУКЕРТ повідомив про те, що в Летунській Академії в Колорадо Спрінґс, зорганізована група кадетів в складі 10-12 осіб викрадала тексти іспитів та продавала їх тим, що складали іспити. Внаслідок цього виступили з академії 29 кадетів, а замішаними в цю аферу є коло 100 кадетів. В Летунській Академії є понад 2 500 кадетів. Слідство виявило, що приблизно 100 кадетів із двох тижнів. Кадети складають заяви, що не будуть говорити неправди, не будуть обманювати і будуть поборювати всякі обмани. В 1951-му році був дещо лагідніший обман у Вест Пойнті, Н. Й., у зв'язку з яким виключено з Військової Академії 90 кадетів.

Сенатор Гюберт Г. Гомфрі 23-го січня обняв провід в Сенаті як законний віце - президент. Як відомо, віце - президент як провідник Сенату не виголошує жадних промов, тільки керує дискусією та видає різні зарядження. Гомфрі відомий як добрий промовець, що любить довго говорити.

ВІНСТОН ЧЕРЧИЛЛ НЕ ЖИВЕ

БРИТАНІЯ І ВВЕСЬ ВІЛЬНИЙ СВІТ В ЖАЛОБІ. — ПОХОРОН ВІДБУДЕТЬСЯ НА ДЕРЖАВНИЙ КОШТ.

Лондон. — Колишній прем'єр і кількакратний міністер Британії, її національний герой, який своєю рішучістю та непохитністю врятував за останньої війни Британію від катастрофи, Вінстон Черчилл помер над ранком в минулу неділю 23 січня ц. р. Офіційний комунікат проголошено о год. 8.35 східньо - американського часу. Ця вістка не була несподіваною для британського народу, бо Вінстон Черчилл дістав був мізкову атаку 15 січня і продовж 9-ох днів перебував між життям та смертю. В сподіванні його швидкої і неминучої смерти британський прем'єр Гарольд Вільсон відкликав був запляновану подорож до Західньої Німеччини, як також відкликав заповіджену заяву в парляменті про економічну ситуацію, після чого мала відбутися дебата. Відкликано теж різні публічні виступи і імпрези і в лондонській пресі розпочалася вже дискусія, чи доцільно зупиняти державно - громадське життя та що сам Черчилл напевне був би проти такого вияву пошани до нього. Про смерть Черчилла спершу повідомлено королеву Єлисавету і прем'єра Вільсона та щойно згодом опублікувано цю вістку. Тіло Черчилла буде виставлене на публічний вид в середу, четвер і п'ятницю цього тижня в Вестмінстерській галі, а в суботу відбудеться похорон на державний кошт. Про похорон Черчилла на державний кошт прийнято спеціяльну ухвалу в парляменті, бо формально Черчилл був від десяти років приватною особою, яка не займала вже ніякого державного становища. Черчилл буде похоронений на церковному цвинтарі в селі Блейдон, недалеко палацу Бленгайм, де народився Черчилл. Королева заявила, що буде приявна на похороні. Від володарів з усього світу надійшли на руки вдови або уряду вислови співчуття. Останній раз В. Черчилл появився прилюдно 30 листопада минулого року, коли він підійшов до вікна своєї кімнати і кивнув рукою громаді англійців, яка зібралася перед його домом з нагоди його 90-ліття.

Короткий життєпис Вінстона Черчилла

Вінстон Черчилл народився в Блейгамі повіту Оксфордшір 30 листопада 1874 року за Вікторіянської доби. Тоді британським прем'єром був Дізраелі. Батьком Черчилла був лорд Рандольф Черчилл, також політик і державний муж. Кажуть, що Вінстон одідичив по батькові впертість і рішучість. Військову академію в Сендгорсті, відповідннку американського Вест Пойнту, закінчив у 1895 році. Був старшиною гусарів і короткий час перебував на Кубі під час таможньої війни та згодом в Індії. Опісля став воєнним кореспондентом „Ді Лондон Телеграфу". За свої заслуги воєнного кореспондента дістав золоту медалю. З того часу написав дві книжки. Був на війні в англо - єгипетському Судані, опісля звітував до „Морнінг Посту" з Бурської війни в Південній Африці. Бури схопили були його в полон і він, утікши, перемандрував пішки 300 миль. Вернувшись до Англії був уже відомою особою і в 1900 році ввійшов до парляменту, членом якого був майже безперервно до 1964: впродовж 64-ох років. У 1908 році він одружився з Клементиною Гозіє, яка була йому вірною дружиною і товаришкою життя серед успіхів і невдач та була приявною при його смерті. Його дружина молодша за нього на 11 років. Державну кар'єру розпочав, як підсекретар (віце - міністер) колоній в 1906 році В 1910 році став міністром внутрішніх справ, а в рр. 1911-15 був першим лордом адміністрації, у 1917 році міністром для справ амуніції. У першій світовій війні зазнав поважної невдачі при здійсненні пляну — сфорсування Дарданелів та здобуття тодішньої турецької столиці Константинополя. Тоді згинуло 200.000 альянтських вояків і за ту невдачу таврувано Черчилла, який, здавалося, закінчив свою кар'єру. Він димісіонував, але прем'єр Ллойд Джордж призначив його — як згадано вже — на міністра амуніції. В роках 1918-21 був міністром військових справ (війни), летунства і колоній. Втратив своє міністерське становище, коли перестав діяти коаліційний уряд, в якому Черчилл засідав, як ліберал. Однак у 1924 році став канцлером скарбу в консервативному уряді і був ним до 1929 р. Коли в Німеччині прийшов до влади Гітлер — передбачав загрозу від німецького імперіялізму і перестерігав проти нього. Коли вибухла друга світова війна прем'єр Чемберлен покликав його до уряду, як першого лорда адміралітії, але в рік пізніше, коли Чемберлен зрікся, Черчилл став прем'єром і військовим міністром. Його пламенним закликам та його рішучості завдячує Англія мобілізацію всіх сил народу та переможний спротив німецьким летунським бомбардуванням. Коли після війни всетаки виграли соціялісти Партії Праці, Черчилл став лідером опозиції в рр. 1945-1951. Тоді знову вернувся до влади і був вдруге прем'єром в рр. 1951-1955. У 1954 році дістав найвищий британський орден Підв'язки, але не захотів лордівського титулу, щоб могти бути далі членом парляменту. 5 квітня 1955 року, осягнувши 80 років життя, Черчилл зрікся прем'єрства, поручивши на свого наступника свого міністра закордонних справ Антоні Ідена.

СЕР ВІНСТОН ЧЕРЧИЛЛ

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок, 25-го січня 1965 р.

У СВІТІ

СИТУАЦІЯ У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ погіршилась на обох фронтах, зовнішньому і внутрішньому: з Північного В'єтнаму перейшли до Південного поважні частини комуністичного війська для скріплення південно-в'єтнамських партизанів, а проти південно-в'єтнамського уряду прем'єра Тран Ван Гуонга загострилась опозиція буддистів. У столиці країни Сайгоні юрба буддистів обкидала наприкінці минулого тижня будинок американської Інформаційної Служби, а в місті Гуе демонстранти спалили американську публічну бібліотеку з 8.000 книжок. У Сайгоні відбулась велика вулична демонстрація проти особи амбасадора ЗДА Максвелла Тейлора, який підтримує названого південно-в'єтнамського прем'єра, прозваного „лакеєм Максвелла".

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" опублікувала статтю економіста Кассірова, який дораджує застосувати до сільського господарства принцип, що його застосовано до одягового промислу: вимоги споживача і критерій зиску. Кассіров твердить, що це єдиний спосіб, як збільшити продукцію сільського господарства.

ЗАХІДНЬО-НІМЕЦЬКИЙ КАНЦЛЕР ЛЮДВІҐ ЕРГАРД поінформував американського й британського амбасадорів у Бонні про хід і вислід своїх минулотижневих розмов із французьким президентом Шарлем де Голлем. Ергард наполягає, щоб якнайскорше зійшлась конференція міністрів закордонних справ ЗДА, Британії, Франції і Західньої Німеччини, на якій обмірковано б нову спільну тактику у відношенні до СССР у справі з'єднання Німеччини.

ЕСПАНІЯ, яка від часу громадянської війни з рр. 1936-39 не мас дипломатичних взаємин з СССР і його пізнішими сателітами, поліпшує свої відносини з усіма ними. В Еспанії вперше виступить гостинно московський Большой театр і балет, а в Москві еспанський танцювальний ансамбль. Еспанський амбасадор в ОН підтримав комуно-польського міністра закордонних справ Адама Рапацького, який запропонував скликати конференцію всіх європейських держав з участю СССР і Америки для встановлення у світі так званих безатомових смуг.

У КОНГО ліві повстанці, вишколювані комуно-китайськими, єгипетськими і альжирськими старшинами, перейшли до наступу. Кількасот таких повстанців, вишколених на території кол. французького Конга, переїхали ріку Конго, захопили надбережне місто Больобо і маршують проти столиці Леопольдвілю, який проте будьщо-то не загрожує небезпека впасти в руки повстанців.

МІЖ МОСКВОЮ І ПЕЙПІНГОМ відновиться незабаром „ідеологічна" війна — твердять західні коментатори. Вони звертають увагу на минулотижневу заяву комуно-китайського міністра закордонних справ Чен-і, який твердив, що Совєти займають мільйон квадратних миль китайської території, та на гострі протимосковські атаки альбанської преси, напрявді керованої з Пейпінгу. Гадають, що у конференції в Москві у справі того „ідеологічного" спору, з-посеред запрошених 26-х комуністичних партій у світі — приявних буде напевне 18, не буде напевне шістьох, а щодо двох — індонезійської і японської, які підтримують Пейпінг, то ще сумнівно. Нові правителі в СССР вминають і відтягають гостру полеміку проти Пейпінгу, але вона неминуча — твердять знавці відносин.

ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА продасть Ізраїлеві новітню зброю — гелікоптери, протилетунську артилерію і танки — на суму 80 мільйонів долярів. Між тією зброєю є танки, що їх Західня Німеччина закупила була в ЗДА. Араби обурені тим рішенням Західньої Німеччини та погрожують, що вони у відплату визнають Східню Німеччину.

АЛЬЖИРСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ-ДИКТАТОР АХМЕД БЕН БЕЛЛА виголосив промову, в якій перестеріг робітничих лідерів проти „сліпого антикомунізму", але водночас виступив проти альжирських комуністів. Бен Белла потвердив, що в Альжирі проводиться „марксистську економічну систему", але водночас пригадав, що альжирці є арабами і мусульманами, і тому не можуть приймати „марксистської ідеології".

ПРЕЗИДЕНТ ВИДУЖУЄ З ПЕРЕСТУДИ; ПЛЯНУЄ УЧАСТЬ В ПОХОРОНАХ ЧЕРЧИЛЛА

Вашингтон. — Президент Джансон видужує з перестуди і бажає їхати на похорон Черчилла. Президент занедужав і 23-го січня в суботу о год. 2.55 по півночі його перевезли до шпиталю Бетесда, бо його температура була висока, він сильно кашляв і відчував болі в горлі та мав подразнені вершки легенів. О год. 4 температура виносила 100.8, о год. 5:30 — 99.8. О год. 8:08 вранці Президентові вже було легше, і секретар Білого Дому Джордж Ріді сказав журналістам, що „видужування пацієнта не може бути краще". В суботу по полудні до цього самого шпиталю привезли і п-і Джансон, яка також недужає на перестуду і яку будуть лікувати в шпиталі. В суботу в шпиталі по полудні відвідали Президента 4 представники журналістів, яким Джансон заявив, що він нездужав був би в Білому Домі, коли б вимагала потреба, але це субота, казав Президент, і може відпочивати в шпиталі. В неділю Президентові подали вістку про те, що помер колишній англійський прем'єр сер Вінстон Черчилл. Цю вістку передав Джансонові фармацевт Томас Міллс вночі о год. 3:50 по півночі, бо Президент наказав був, щоб його негайно повідомили. Президент видав заяву, в якій називає Черчилла добрим другом людства, який в часі найбільшої темноти в світі і безнадії був Провидінням для всіх. „Як довго люди оповідатимуть про ту жахливу небезпеку і про людей, які перемогли, так довго житиме ім'я Черчилла." Президент зарядив опустити державні прапори до половини машту на знак державної жалоби, що триватиме до дня похоронів Черчилла — суботи 30-го січня. Президент висловив бажання особисто поїхати на похорон Черчилла, і це була б його перша подорож за кордон від 22-го листопада 1963-го року, коли він став президентом ЗДА. Але не є відомо, чи лікарі дозволять Джансонові виїхати до Лондону, бо в неділю він мав гарячку. В неділю з суботи на неділю Президентова гарячка піднеслася до 101, а о год. 3-ій по полудні в неділю гарячка доходила до 100, 3 добре поінформованих кол повідомляють, що Президент таки схоче бути на похороні.

На Сибірі помер д-р Володимир Горбовий, відомий український націоналістичний діяч

Торонто. — Тижневик „Гомін України" з 23 січня ц. р. повідомляє: З певних джерел маємо інформації, що на західньоукраїнські землі прийшла вістка про смерть у Сибірі д-ра Володимира Горбового, який впродовж довгих років карався у московсько-большевицьких концентраційних таборах.

Д-р Горбовий Володимир (народжений 1898 року), адвокат з професії, був відомим оборонцем підсудних у політичних процесах членів УВО й ОУН. Між іншим він обороняв на Варшавському процесі Крайового провідника ОУН сл. п. Степана Бандеру. За гітлерівської окупації України Покійний був ув'язнений в осавленій краківській тюрмі „Монтелюпіх". Спійманий у 1945 році большевицькими людоловами, сл. п. Володимир Горбовий був засуджений на 25 років важкої праці в концтаборах та вивезений на Сибір. Як нам відомо, він перебував у концтаборах Тайшету, де своєю невгнутою поставою здобув собі велику пошану й признання серед співв'язнів. Незламний до кінця, Покійний, за словами Шевченка, „карався, мучився, але не каявся".

● **Департамент Пошти** повідомляє, що його бюджет є завжди дефіцитний, починаючи від 1920-го року. Тільки під час другої світової війни Поштовий Уряд не мав дефіциту. В цьому році, що скінчиться 30-го червня 1965-го року, дефіцит виносить має від $200 мільйонів до $300 мільйонів, але прибутки з пошти покривають майже 90 відсотків видатків.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Смерть велетня

Вінстон Черчилл перейшов уже за свого життя до всесвітньої історії, як велетень духа. Вже самий його життєпис читається як сенсаційний роман — життєпис вояка й полководця, журналіста, парляментариста і державного мужа, блискучого письменника, історика й мемуариста , лідера нації, людини невичерпних, здавалося, фізичних сил і незглибних духових вартостей. Як кожна видатна людина, повна енергії й активности, Чечилл довгі роки був контроверсійною фігурою, центром полемічних атак і політиком, що його кар'єра у великій мірі залежала від внутрішньої ситуації в Британії та від міжнародньої коньюнктури. Але в останньому десатиріччі, відколи Черчилл, осягнувши у 1955 році 80 років життя, склав на руки королеви Єлізавети уряд прем'єра Британії, неначе забулися його успіхи й невдачі з років 1900 - 1940. Бо вже від кінця другої світової війни Черчилл був символом незламности духа британців, символом спасення Британії від катастрофи, якою загрожував німецький наїзд. У найважчій хвилині історії британського народу в травні 1940 року, Черчилл, ставши прем'єром, надхнув його не обіцянками райдужної майбутности, а гіркими словами: „Не можу нічого пропонувати вам, як тільки кров, труд, сльози і піт". Після перемоги він став національним героєм Британії, якому поклонялися всі її діти, без уваги на різниці партій і визнань.

Смертельний ворог диктатури — Черчилл був ворогом большевизму від початку його виникнення на Сході Европи. Тільки у червні 1944 року він виправдував спільний фронт Британії із Совєтським Союзом у війні проти гітлерівської Німеччини: „Кожна людина чи держава, що бориться проти нацистів, матимуть нашу допомогу". Але також тоді, в ході другої світової війни, Черчилл передбачував загрозу від російського большевизму і тому дораджував творити другий фронт не на Атлантійському березі Европи, а від Чорного моря. Він дораджував перерізати Европу західнім військовим десантом від півдня до Балтики і таким чином знищити не тільки німецькі збройні сили на Сході Европи, але й недопустити Москву до Середньої Европи. 5-го березня 1946-го року у своїй славетній промову у Фултоні він наtаврував СССР, як „ненаситного аґресора" і вперше згадав про „залізну заслону". Він залишився вірним своїй ворожості до большевизму і за це його воєнний союзник Сталін назвав його „підпалювачем війни" а совєтська енциклопедія — „скрайнім реакціонером". Черчилл був людиною, яка творила історію. Тому слушно вважали його найбільшим державним мужем і тому його смерть є втратою цілого людства.

Далі під партійним чоботом

Із заміною Нікіти Хрущова двоособовим „колективним керівництвом" у постатях Брежнєва - Косиґіна, багато людей і в СССР і на Заході сподівалися, що з цією зміною настануть також деякі полегші, поширення творчої свободи в таких ділянках, як література і мистецтво, що їх Хрущов намагався утримати під стислою контролею компартії. Покладаючи надії на якусь чергову лібералізацію партійної політики в цих ділянках, чимало совєтських письменників і мистців почали знову виявляти свої модерністичні нахили й пошуки, що їх Хрущов визначав і гостро засуджував як недозволений „абстракціонізм" і „формалізм".

Але минуло кілька місяців „передишки", і кремлівські самодержці вернулися й тут знову на старі, випробувані Хрущовим „соцреалістичні позиції". В офіційному органі КПСС „Правда" з 9-го січня ц. р. появилася під назвою „Гідно відображати велич справ совєтського народу" розлога енунціяція совєтського партійного режиму із з'ясуванням напрямних партійної політики в ділянках літератури і мистецтва, що її негайно ж передрукували всі совєтські часописи.

У своїй енунціяції нові кремлівські керівники виставили не одну, але всі крапки над „і". Ніяких змін та відхилень від партійної лінії в літературі й мистецтві бути не може. „Немає і не може буди мирного співіснування" між комуністичними ідеями й „ідеями реакції", як визначено в енунціяції мистецтво і творчість у вільному світі. Недозволені будь-які намагання „розчинити принципи соціялістичного реалізму в потоці формалістичних течій". Забороненим лишається „чужий соціялістичному мистецтву натуралізм". Письменники і мистці мусять „неухильно дотримуватися ленінських заповітів", „послідовно виступати проти безвідповідальности і невимогливости в питаннях ідеології, проти впливу буржуазних, догматичних, ревізіоністичних, естетичних концепцій". Керівним і вирішальним чинником у справах літератури і мистецтва залишається й далі виключно комуністична партія, яка єдино „визначає загальний напрям розвитку художньої творчости, її цілі і завдання".

Такий віз і перевіз культурної політики нового совєтського керівництва. Як і за Сталіна ,а потім за Хрущова, письменникам і мистцям залишається тільки одно: виконувати всі, хоч би й найбільш безглузді директиви партії та ще й прославляти за те партійних вождів.

В. Давиденко

ВОЛОДИМИР СОСЮРА

8-го січня ц. р. у Кончі Заспі коло Києва помер на 67-му році життя Володимир Сосюра. Нагороджений численними орденами й медалями, матеріяльно забезпечений, загальновизнаний офіційною критикою як „видатний майстер літератури соціялістичного реалізму", автор 40 книжок — він осягнув те, про що не міг і мріяти парубчина-шахтар з Дебальцевого на Донбасі, „карооквй Володька".

Бурхливе, сповнене тривоги, радісних і гірких хвилин життя перейшов Володимир Сосюра, один з могіканів літературного відродження на Україні 20-их років. Його правдива біографія далеко різниться від тієї, друкованої в совєтських підручниках історії літератури.

У 1918 році романтичним юнаком пристав В. Сосюра до 3-го Гайдамацького полку і два роки брав участь у боях проти большевиків. Побував у Галичині, вчився в старшинській школі УНР, був навіть, здається, якийсь час в особистій охороні Симона Петлюри. Пізніше, каючись у своїх творах, згадуватиме:

I пішов я тоді до Петлюри,
Бо у мене штанів не було.
Скільки нас отаких біля муру
Од червоної кулі лягло...

Але від „червоної кулі" Сосюра не поліг. У 1920 році, коли війська УНР перейшли Збруч, він — не знати, з яких причин — залишився на підбольшевицькій Україні і вступив до червоної армії, в якій брав участь у боях з махнівськими загонами.

По кількох роках у вірші, зверненому до головного отамана військ УНР, Сосюра напише з гірким сарказмом:

Петлюро, я тепер червоний,
Послухай мій кривавий сміх,
Пришли мені із-за кордону
П'ять тисяч гривень бойових...

У роках 1922 - 25, вже як член комуністичної партії, вчився в Харкові у т. зв. комуністичному університеті — партійній школі, що підготовляла пропаґандистів, і на робітничому факультеті при інституті народної освіти. Далі його формальна освіта не пішла.

У тих літах вабила Сосюру не наука, не партійна діяльність, а — поезія, якою він захоплювався вже 14-літнім хлопцем. Вроджений поет-лірик, ніжний, безпосередній і часом по-дитячому наївний, з „нутряним", блискучим талантом, він писав вірші легко і швидко. Присвятивши свою музу „соціялістичній революції" („я люблю революцію!"), він здобув собі признання совєтських критиків ліро - епічною поезією „Червона зима" (1922), яку пізніше назвуть „етапним твором совєтської поезії".

У добі т. зв. воєнного комунізму, коли село стеналося від судорог голоду — перших провісників чорного 1933 року, Сосюра — напівселянин, напівробітник — писав у вірші, присвяченому М. Хвильовому:

Сніг...
Перед очима за лицями лиця
— вулиця метушиться...
Мов у сні,
падає сніг...
Мої думи заклопотаними
горобцями —
за сніжинками,
за летючими...
Ех, ідять його мухи
з комарями!..
А як же це тепер дома,
коли там голодні й босі?..
Ще ж нічого, як була осінь,
а як зима?..

І далі, змальовуючи убивчу працю у вугільній копальні:

Вагончик забуривсь...
як важко підіймати!
І навіть матюки тут
тільки звук пустий...
А дома на печі — худа,
голодна мати,
й здихає за селом
наш тихий кінь гнідий...
А батька вже давно
в забої придавило...
Ще тепло била в ніс
його пахуча кров,
коли мені прийшлось
змінять на кайло шило
й за похорон продать
останнє добро...

Поруч цієї особистої лірики Сосюра розвинув величезну продукцію „індустріяльної поезії" — про Донбас, Дніпрельстан, оспівуючи будівництво соціялізму, а також партійно-пропаґандивної поезії — про „геніяльного вождя Леніна", про комуністичну партію — „авангард робітничої кляси". Тоді з іншими „пролетарськими поетами" штампував він ось такого роду вірші на „соціяльне замовлення":

Хай роки проходять без ліку
і пісня прибоями б'є,
у кожному серці навіки
орлинеє ім'я твоє, —

очевидно, Ленінове.

Або:

В бетони й сталь
наш край закутий,
нам не страшний
ворожий стан.
Минуло: бути чи не бути.
Над синню буйного Славути
про це вирує Дніпрельстан...

У 1920-их роках Володимир Сосюра став найбільш популярним поетом на підсовєтській Україні. Його пісенними поезіями „Так ніхто не кохав", „Пам'ятаю вишні доспівали", „Може ми й не друзі", поемою „Золотий перстень" і ін. захоплювалася студентська молодь, і виступи його на літературних вечорах зустрічали з ентузіязмом.

Але це був також період, коли політичні цензори вже почали нотувати в його поезіях „настрої розгублености і суму", „песимістичні й занепадницькі мотиви", „невміння розбиратися в демагогії українських націоналістів".

Жорстокої нагінки зазнав Сосюра за свою поему „Мазепа", в якій недвозначно виявив симпатію до українського гетьмана, і за поему „Тарас Трясило", в якій романтизував українську старовину.

У поемі „Мазепа", написаній у повній суперечності з тим, як трактували й трактують ту добу і постать І. Мазепи сов. історики, Сосюра пише, звертаючись до великого гетьмана:

Залізним будь, залізним будь!
Умій боротись до загину,
й свою нещасну Україну
на чужині ти не забудь!
— Ні, не забуду! Я іду
до тебе, краю мій убогий!..
Іван спускає з ліжка ноги,
йде, мов лунатик, до вікна...
— Я так люблю твої дороги,
моя Україно сумна!
Ти на груді моїй, мов рана...
О, як залізно вірю я,
що час визволення настане,
і шабля золота моя,
Мазепи, гетьмана Івана,
над трупом ката засія!
Скоріш коня мені, коня!

І далі в цій же поемі:

— Готовий будь!
Збирайсь, мій сину,
Народ хвилюється кругом...
Будь оборонцем України,
що на шаблюки точить рала.
Тебе народ і Бог обрали.
Надінь шолом і меч візьми,
стань на чолі,
здійми повстання,
хоч і чека тебе за теє
страшна дорога Мойсея,
доноси, зрада і вигнання...
Та доля страдників така.
По їх дорозі в бурі часу
колись пройдуть
нестримні маси.
Хай не здригне твоя рука,
будь смолоскипом днів нових!
Хай ти згориш, і вітру сміх
розвіє попелом надії, —
той не живе, хто жить не вміє
з душею темного раба.
Життя ж це —
вічна боротьба,
і тільки сильними народи
куються в нації...

У політичній атмосфері 20-их років Сосюра ще міг боронитись проти закидів критики, міг іноді навіть переходити в наступ. В одному зі своїх віршів він писав про себе самого:

... Іде він крізь заздрість,
крізь глум і крізь сміх,

Як Шевченко колись,
як Байрон і Франко...
І на горе для критиків цих
На Вкраїні всі люблять,
читають його,
і пісні його (сліз моїх муть)
під подушку дівчата кладуть...

Очевидно, що „занепадницькі мотиви" і „націоналістичні ухили", які власне й творили серед молоді популярність Сосюрі, зроджувалися у нього внаслідок багатьох причин: НЕП'у, який для багатьох комуністів ніби поклав край революційній романтиці, часом матеріяльних злиднів, почуття власної неповноцінности, нарешті — спогадів про гарячу, буйну молодість, коли гайдамацький шлик метлявся на його шапці, коли осяяла йому душу „синя, омріяна Україна".

А проте, либонь, без спеціяльної принуки збоку літературних навчителів тоді ж таки написав Володимир Сосюра і свою ганебну поему „ГПУ", в якій ідеалізував всеросійського ката Фелікса Дзержинського, і „Відповідь" на „Посланіє" Євгена Маланюка, в якій картає закордонну „націоналістичну контрреволюцію", а до автора „Посланія" звертається з словами: „Шановний пане Маланюче, ми ще зустрінемось в бою"...

Наділений сучасними літературними законодавцями титулом „майстра літератури соцреалізму", Сосюра перейшов тяжкий і болісний період внутрішнього бунту, період глибокого роздвоєння душі. В автобіографічній поемі „Два Володьки" він писав:

... Скільки раз я хотів
за нестриманий гнів
і за дум чорні лебеді й круки,
взявши мавзера
темного в руки
(щоб надворі летіли сніжинки,
коли небо сліпе і рябе), —
поставить себе
до
стін-
ки...

І в тій же поемі про його особисту трагедію, про душевну роздвоєність промовляють такі рядки:

Довго, довго я був
із собою в бою...
Обсипалось і знов
зеленіло в гаю,
пролітали хвилини, як роки...
Рвали душу мою
два Володьки в бою,
і обидва, як я, кароокі,
і в обох ще незнаний,
невиданий хист,
— рвали душу мою

(Закінчення на стор. 3-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ПОКАЗ МОДИ

Українські часописи з-поза океану доходять до нас із місячним запізненням, але це не перешкоджає нам їх прочитувати і навіть завзято передискутовувати. Залишаючи „круглі столи" та інші „бриґади Колосових" для „розваги" нашим чоловікам, ми, жінки, радо виловлюємо вістки про діяльність — а то й ментальність — нашого жіноцтва в Америці й Канаді. Звичайно, такі вістки сповнюють нас подивом і гордістю. Проте, трапляються й розчарування...

Ось, наприклад, у „Свободі" з 16-го грудня м. р. знайшли ми статтю д-ра Р. Криштальського... „Третій показ моди в Ню Йорку". Оригінальні зацікавлення в цього пана!

Читаємо цю статтю і дивом дивуємося: невже деякі з наших пань не мають іншого клопоту й зайняття, як тільки робити рекляму Діорові, Балянсіязі, Жак-Емоні, Шанелеві й Лянвенові? Адже французька „от-кутюр" проспєрує блискучо, і прекрасно вміє організувати покази своїх моделів кожного сезону, — не тільки в Парижі, але й у Ню Йорку та в інших столицях світу.

Очевидно д-р Криштальський поділяє захоплення організаторок французькими моделями, бо з докладністю, гідною кращої справи, описує на трьох шпальтах всілякі „светерки", „відважні декольти" й „фартухові переди", які „прибирають антично золоті френдзельки" та інші „тапіцерські матерії".

Для єдиної української фірми Заклинських, „Діядем", що удостоїлася показу, залишив автор тільки 23 рядки, окреслюючи її моделі, як „практичні", бо їх можна носити „на обидві сторони". Зате ширше й докладніше розписався про мінки, „скірки" які були „укладені горизонтально", або „діягонально", а то й „волосом вгору".

Та найприкріше вражає в тій рецензії захвалювання „російських брайтшванців", „риса російської тундри", „російського соболя" тощо. І зразу ж тиснеться на уста запитання: невже в цих „відважних декольте", „діягональних мінках" і „російських соболях" не защемить серце ні в однієї пані на згадку про ті сибірські тундри й полярні села? Адже саме там москалі не тільки виловлюють цих дорогоцінних звірків, але й тримають наших людей — братів, сестер, батьків, дітей і ближчу та дальшу нашу рідню! Невже деяким з пань не пахнуть кров'ю найкращих українських людей оті „російські соболі, рисі й брайтшванци", за які вони солено платять — посередньо чи безпосередньо — нашим ворогам, москалям? Мабуть ні, „оглухли, не чують", пишаються одні перед одною отими фаталашками, мінками й соболями, ба ще гірше: роблять „покази моди" і захвалюють цей ворожий крам українській громаді!..

Чи не пристойніше було б українським паням вивчити й доповісти громаді про строї княжої чи козацької України? Або про якусь книжку, яка їх захопила, яку вони читають і хотіли б поділитися враженням від неї з іншими? Адже наше СФУЖО поширює прекрасну ідею: гуртки книголюбів пропаґують читання українських книжок! Чому і паням в Ню Йорку не дискутувати важливіших проблем, заторкнених українськими або й чужинецькими авторами? Адже давно ми вже вибороли рівні права й можемо вийти далі з кухні й фаталашок.

Ми бажали б бачити нашу жіночу еліту (без лапок) подібну до еліти культурних народів. Для прикладу: в Парижі ніяка жіноча організація не влаштовує показів мод, бож на те є оті Балянсіяги! Навпаки: на різних кермесах вони кладуть наголос на практичність і національну своєрідність експонатів, бо бажають — за їхнім визначенням — спрямувати жіночий вибір і смак до „праджерел", до тонкого смаку наших предків, і відтягнути від сучасної тандити. Тандита імпонує тільки примітивним народом. А притчею во язицех стала в жіночому світі ота муринська президентова, що купила собі золоте ліжко тоді, коли її країна потопає в нужді й темноті.

Наша Ватьківщина в гіршому становищі, як ота новопостала країна з „пані президентовою'. Наші матеріяльні багатства експлуатує, а духові винищує Москва. А проте Україна бореться! І цей факт мусить нас зобов'язувати. Зокрема ж нашу духову еліту!

І коли пані в Ню Йорку забули про зорганізовані Москвою штучні голоди, про запроторювання селянства на північ, про мільйони ув'язнених і сотні тисяч розстріляних українців, то хай бодай пригадають ці близькі їм родини з їхнього таки львівського середовища. Старосольських Шухевичів (з леґендарним ґенералом Романом Чупринкою - Шухевичем!), Барвінських та інших, що їх і не треба виховувати. Адже немає ні одної української родини, яка не зазнала б якоїсь втрати.

Згадавши їх — ми віримо — навіть нашим найбільшим модницям гидкими стануть оці „плащі з риса російської тундри"...

Софія Наумович
Париж, Франція.

„САХАР І ЦУКЕРКА"

Критикуючи „Орфографічний словник" М. Стефанцевої у „Свободі" (ч. 8.), п. Л. П. справляє слово „конфета" на „цукерка". Яке їхало, таке здибало, каже наша приповідка. Конфету взяла М. Стефанцева від „старшого брата", який „позичив" це слово від француза, а „цукерку" привласнюємо собі від нашого західнього сусіда. Був у нас цукор, був і цукорок, з цукру залишився: цукровар, цукроварня (Голоскевич), а цукорок перескочив у „цукерок" і „цукерка". Чому воно так, годі збагнути. Може цукерка солодша від цукорка, бо вона жіночого роду? А втім може п. Л. П. це вияснить?

О. З.

Примітка редакції:

Очевидно п. Л. П., уживши слова „цукерка" базувався на правописному словнику Г. Голоскевича (стор.431), що на нього також покликається п. О. З. Слово „цукроварня" може бути утворене від „цукор" і „цукер".

т ндри".

ЗАВІРЮХА

Ну й зима!
Біжить, сміється біло,
бубонами брязкає в степу...
Вам усе на світі зрозуміло?
Просвітіть, премудрі, недозрілу
душу мою,
зрячу і сліпу.
Душу примітивну,
як хурделиця,
білу й зрозумілу,
ніби сніг, —
їй чомусь в очах
туманом стеляться
істини одвічні і нудні.
Ну й зима!
Сміється, свище, сіє,
гонить дум урочистий кортеж:
як усе на світі зрозумієш,
то тоді зупинишся
і вмреш!

**

Земле рідна! Мозок мій світліє,
І душа ніжнішою стає,
Як твої сподіванки і мрії
У життя вриваються моє.

ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО

З української преси

ЗУСТРІЧАТИСЯ ЧИ НЕ ЗУСТРІЧАТИСЯ

Вінніпеський тижневик „Новий шлях" з 23 січня р. р. надрукував порядком дискусії статтю Ю. Миколина п. н. „Зустрічатися чи не зустрічатися?", важливіші уступи з якої подано нижче:

„Українська еміґрація, зокрема на американському континенті, має ще одну проблему: Зустрічатися чи не зустрічатися з різними делеґаціями з України? ...

Відповідаючи на це питання, треба відкинути досить примітивне припущення, що, мовляв, метою таких відвідин і зустрічей було намагання загітувати українських політичних діячів і журналістів на просовєтську плятформу...

НОВА ЗАТІЯ МОСКВИ

Мета є інша і далеко більш підступна. Ключ до її розглядання міститься в реакції нашої еміґрації до славної вже „афери Рутґерського університету" тобто до зустрічі українського студентського клюбу при тому університеті з членом „української" делеґації при ОН, Кочубеєм, у минулому році. Ця зустріч викликала серед еміґрації широку дискусію за і проти, — що є зрозуміле й побажане, — включно з лайкою і обвинуваченням в „радянофільстві", які аж ніяк не є оправдані, бо привели ще до одного розбиття нашого суспільства і до зайвого загострення політичних пристрастей. В „Рутґерській афері" Москва відкрила ще один засіб розсварювати нашу еміґрацію і почала інтенсивно його використовувати, посилаючи між нас нових „троянських коней". Читаючи пресову полеміку от хоч би з приводу зустрічей „бриґади Колосової" (як її досадно хтось назвав) з українцями в Ню Йорку й Вінніпеґу, і про те, як організатори такої зустрічі в Ню Йорку не допустили на неї кореспондента „Свободи", бо, мовляв, як оправдовувалися організатори, „присутність репортера „Свободи" є не бажана", можна собі уявити як зловтішно затирають руки в Москві з радости, що знов вдалося посварити українських „буржуазних націоналістів"...

ЗУСТРІЧ І „КУЛЬТУРНИЙ ОБМІН"

Вернімось однак до основної теми, конкретно до питання, як нам треба ставитися до чергової інтриґи Москви, нової кістки незгоди. Зустрічатися нам, чи не зустрічатися з людьми з України? Точніше, не так з людьми, як радше з офіційними делеґатами й делеґаціями московського режиму в Україні. Нашого ставлення до цього питання не можна утотожнювати з нашим загальним ставленням до питання т. зв. „культурного обміну" між СССР і західніми країнами. Немає сумніву, що „культурний обмін" має на меті совєтську політичну пропаґанду на Заході і криє в собі небезпеку того, що наївна громадськість Заходу може з часом піддатися цій пропаґанді. Якщо мова про українську справу, то треба погодитися з автором редакційної статі в англомовному виданні „Свободи" з 12 грудня, що делеґації УССР, які приїжджають на захід в програмі „культурного обміну", не виступають офіційно як делеґати України, а радше, як делеґати однієї з провінцій російської імперії, таким чином замазуючи українську національну й навіть теоретично політичну окремішність України в совєтській імперії.

На жаль, ми на ті справи не можемо мати великого впливу і стоїмо перед доконаним фактом, що такі делеґації з України приїжджають і що ми маємо до вибору або їх бойкотувати, або з ними зустрічатися. Що вибрати, це питання індивідуального погляду. На думку автора цієї статті, бойкот був би втечею від ворога, визнанням слабости наших духових позицій. Цитований вище автор статті в „Свободі" побоюється, що наші зустрічі з делеґатами з України, створять для них „плятформу для виголошування фальшу про Україну"...

НЕВЖЕ НЕМАЄ В НАС ВІРИ В НАС САМИХ?!

Чи не зраджує таке побоювання браку віри в нашу відпорність совєтській пропаґанді, і то неоправданий брак віри? Адже від років наші люди, і то не тільки ті журналісти й політичні діячі, які зустрічаються у вузькому колі з підсовєтськими делеґатами, але й звичайні й може не зовсім політично вироблені громадяни перебувають під обстрілом московської пропаґанди, може навіть сильнішої, ніж виступи групи Колосової: підсовєтські радіопередавання, які багато людей слухають, совєтські українські книжки і журнали, які наші люди купують і читають, тощо. Все ж якось до цієї пори ми, дякувати Богові, майже не чули випадків „зміновіховства" чи поширення „радянофільства". Ба, навіть і „за-синьо-океанська" інтриґа Ю. Косача збанкротувала. Українська політична еміґрація, при всіх її інших недоліках, таки національно відпорна на московську пропаґанду, а наша преса й видання повинні цю відпорність далі підсилювати інформаціями про справжній стан в Україні та демаскуванням фальшивости московської пропаґанди, проголошуваної офіційними висланниками московського режиму...

Валерій Остапенко

ВОНИ ПІШЛИ ШЛЯХОМ СВОЇХ ПРЕДКІВ...

(1)

Тепер на Заході зовсім інакше сприймають ідею антикомунізму, як це було двадцять років тому. Тепер ця ідея захопила багатьох людей у різних ділянках життя — в політиці, економіці, науці і навіть у ділянці мистецтва. В наші дні ідея антикомунізму стала на Заході дуже популярною.

Але понад двадцять років тому, коли в боротьбі проти націонал-соціялізму комунізм і демократія творили „альянс" і антикомунізм вважався за „крамолу", вже тоді багато людей стало на відкриту боротьбу проти комунізму, і серед тих людей було немало українців.

Ці сильні духом наші люди лишали затишне життя у запіллі і йшли в УНА, УВВ і різні охоронні та допоміжні батальйони, щоб зі зброєю в руках мститися за кривди, що їх спричинив їхньому народові комунізм. Тоді ж у боротьбі за волю свого народу створила собі невмирущу славу Українська Повстанська Армія.

І нам байдуже, як наші неприятелі таврують цих людей — „коляборантами", „ізменніками родіни", „бандитами" — для нас вони герої! Бо в тому страшному хаосі, в тому апокаліптичному кошмарі, що його створили в Европі сильні світу цього, ці відважні люди вибрали найпочесніший шлях боротьби — шлях вояка. В нашій історії це була ще одна спроба невеликої частинки багатомільйонового нашого народу відродити державну незалежність.

І ми цих людей ніколи не забудемо. Ми увічнимо пам'ять про них у поезії та піснях, ми поставимо їм пам'ятники, впишемо їхні імена на сторінки нашої історії.

Але як могло статися, що багато інших наших людей, які на різних фронтах другої світової війни також боролися проти комунізму, опинилися поза межами нашої уваги? Як могло статися, що про цих наших людей чужі люди пишуть книжки, будують їм пам'ятники, вписують їхні імена на сторінки своєї історії?

Цього року світ відзначатиме 20-ті роковини повалення гітлеризму і закінчення другої світової війни. Колись ці події принесли мільйонам людей велику радість. Багато народів повернулося до нормального, мирного життя, і навіть переможені народи стали тоді під знаком милосердя.

Але для українського народу все лишилося без змін. На місце вигнаного окупанта повернувся старий, а з ним повернулось і старе горе... Далеко від свого народу, немов на роздоріжжі тих повоєнних протиріч, опинилися десятки тисяч наших земляків, борців проти комунізму. Для них не знайшлося місця ні серед переможців, ні серед переможених. І тодішні вершителі людських доль, що діяли під титулом „великої трійки", знайшли для них окрему статтю: „підлягають репатріяції"... Це привело до того, що в повоєнній Европі з'явилися сотні нових могил, а найбільшою з них — могила-пам'ятник у далекій тепер від нас Австрії, біля міста Лієнцу.

Кожного року складають там вінки, але серед тих вінків ніколи не буває українських.

Чому? — Це досить довга і складна історія, яку різні люди висвітлюють по-різному. В опублікованих до цього часу книжках та газетних статтях про цю історію ми знаходимо багато неправди, бо їх писали люди, чужі інтересам нашого народу. Натомість, оповідання наших людей, живих учасників тих подій, дають нам можливість пізнати цю історію в правдивому світлі.

Ось що оповідають ці люди:

У 1941 році 436-ий полк 155-ої дивізії совєтської армії, під командою донського козака Кононова та його заступника українця Панченка, в повному складі переходить на німецький бік і відразу вступає у відкриту боротьбу проти большевизму. Далі кубанські козаки та українці Ставропільщини формують два кінні полки, які разом з полком „батька" Кононова стають ядром формування Першої Козацької Дивізії. В 1943 році дивізія прибуває на Балкани і протягом двох років веде там активну боротьбу проти комуністичних партизанських бриґад Тіта. Там же на Балканах дивізія розгортається у Козацький Кавалерійський Корпус.

На початку 1945 року, після розгрому над Дравою 213-ої совєтської дивізії, козаки переходять на територію Австрії і вступають у переговори з англійським командуванням. Ті, через свого представника майора Дейвіса, запрошують усіх козацьких старшин на конференцію, яку нібито мав провести англійський генерал Александер. Але, коли понад дві тисячі козацьких старшин прибули на ту „конференцію", їх відразу оточили англійські танки, і гучномовці повідомили: „Завтра о 6 годині ранку всі ви поїдете додому..." Відразу ж кільканадцять козацьких старшин покінчили життя самогубством.

Наступного дня, на мості через річку Мур, ще кільканадцять козацьких старшин кинулися у воду і розбилися об підводне каміння. Деяких совєти постріляли в Юденбурзі, а решту погнали прямою дорогою на Сибір, де від непосильної праці, голоду, холоду й знущань багато знайшли свій кінець. Така сама доля спіткала й рядових козаків. Разом понад 15 тисяч активних борців проти комунізму, серед яких чи не найбільший відсоток становили українці, насильно передано совєтам.

У кого могли шукати захисту ці люди? У західніх демократій, які в той час на всі лади славословили „великого дядька Джо"? Чи може в англійського короля, який ще на Тегеранській конференції через Черчилла подарував був Сталінові золоту шаблю з написом „Вічному Другові".

Не стали на захист цих своїх людей і різні українські еміґраційні комітети та представництва. І це виглядало так, ніби події над Дравою не мали для нас нічого спільного з подіями під Бродами, а учасники тих подій, з яких одні пізніше опинилися в Ріміні, а інші в Лієнці, не були дітьми одного народу.

ВОЛОДИМИР СОСЮРА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

комунар
і
націоналіст...

„Пролетарський поет" Сосюра не раз збочував з визначуваної в Москві партійної лінії, не раз на сопреалізмі спотикався. У патос „революційних буднів", патос „будівництва соціялізму", яким переначислені були його твори, закрадалися інколи неспівзвучні з тими буднями мотиви й теми:

Оддзвонила давно революція.
Чую, чую — бетони кричать...
І нікому тепер не молюся я,
Й запеклася на серці печаль.

З деяких його віршів 20-их років виразно прозирає не тільки ненависть до „совбурів" (совєтських буржуїв), які, здавалось поетові, зайняли місце комуністів — героїв „червоної зими", але й певний сантимент до „петлюрівців" („і навів я карабінку прямо в лоб йому; тільки крик: „За Україну!" — тільки крик і кров...") і навіть до Махна, якому присвятив він ніколи не надруковану поему. Звертаючись до нікого, розчарований у своїй коханці — революції, а передусім у тій дійсності, в якій живе, Сосюра пише:

Я не знаю, хто його морочить,
Тільки б я нагана знову взяв
І стріляв би в кожні жирні очі,
В кожну шляпку
і манто стріляв...

Чуйні совєтські цензори вилучили в тих роках із книгарень три Сосюрині збірки поезій — „Серце", „Місто" та „Золоті шуліки", і ті збірки потайки читала, переписувала в свої зошити студентська молодь.

У 1930 році Сосюра написав у белетристичній формі свої спогади п.н. „Пригоди червоного Дон Жуана", в яких пригадував бурхливу молодість, зокрема гайдамацьку минувшину. Рукопис приніс до видавництва „Книгоспілки", але О. Слісаренко, що завідував літературним відділом, сам колишній „петлюрівець", прочитавши їх, порадив авторові забрати рукопис і спалити. І так світу він не побачив.

Коли прийшли 30-ті роки кривавих сталінських чисток, Сосюра, здавалося, міг би впасти одною з перших їх жертв. Тоді, після самогубства Хвильового і Скрипника, зазнав Сосюра особливо жорстоких нападів за свої „ідейні зриви та помилки" збоку літературних критиків, що полювали за письменниками та поетами. Тоді переживав він страшні ночі в очікуванні арешту, напевно довгими годинами переходив допити і „вправляння мозку" у кабінетах слідчих НКВД.

Не знати, якою ціною, внаслідок яких міркувань тих, що плюндрували українську науку, літературу, мистецтво, уникнув Сосюра долі ваплітян, серед яких був чільною постаттю. Страх перед завтрішнім днем топив він у горілці, симулюючи божевілля, шукав рятунку в психіятричній лікарні, а пізніше й справді психічно заломився.

У тих роках поетична муза Володимира Сосюри вмерла. І збірки його творів 30-их років — „Червоні троянди", „Люблю" і „Нові поезії" — насправді вже не були новими поезіями. Це була типова для того часу сталінська псевдолітература — жалюгідне плазування перед ненажерливим червоним Молохом.

Останню війну провів Сосюра здебільша „на еміграції" — в Саратові над Волгою, в Уфі, а наприкінці війни виїхав на фронт як кореспондент військової газети. В тому періоді вийшли його збірки: „Червоним воїнам" (1941), „Під гул кривавий" (1942), „В годину гніву" (1943). Але й у них не було також свіжости його ранніх поезій. Блиснув лише кількома віршами, а передусім патріотичним „Любіть Україну" — щирим і безпосереднім, хоч очевидно й підказаним політруками від літератури, бо саме тоді відкривали большевики церкви, шукаючи в народі чутки про розв'язання колгоспів, мобілізували український патріотизм на оборону „соціялістичної батьківщини". Вірш „Любіть Україну" і „Лист до земляків" — заклик до шахтарів громити німецьких окупантів — скидали совєтські пілоти з літаків над зайнятою німцями територією.

Дух поезії відлетів і з повоєнних Сосюриних книжок: „Щоб сади шуміли" (1947), „Зелений світ" (1949), „В саду батьківщини" (1954), „Солов'їні далі" (1956) та ін. Так само, як і Тичина, свій блискучий талант Сосюра спалив, змарнував на славлення Сталіна і совєтського режиму. Він став багато оплачуваним державою чиновником від поезії, у віршованій формі переказуючи тексти передових статтей московської „Правди", переспівуючи свої ранні вірші, часто з тими самими образами та римами...

Як поет, Володимир Сосюра пережив себе на тридцять років. Але чи усвідомлював він це, заколисуваний похвалами післясталінських критиків, чи спочивав на лаврах, як совєтський вельможа? В особі Сосюри втратила Україна визначного ліричного поета, який в інших політичних обставинах зайняв би тривке місце в українській літературі.

● Нову комету Бестор відкрив астроном М. Дж. Бестор з обсерваторії Мазелспурт недалеко Блемфонтейну в Массачусетс. Комету назвали ім'ям відкривця. Вона є десятої величини.

СПРОСТУВАННЯ

В оголошенні про
ВИСТАВУ ОБРАЗІВ Л. ГУЦАЛЮКА
помилково подано, що вистава триватиме до 23-го лютого.
МАЄ БУТИ до 23-го СІЧНЯ

Організація Оборони Лемківщини
III ВІДДІЛ в ПАСЕЙКУ, Н. Дж.
— влаштовує —
ЛЕМКІВСЬКУ ЗАБАВУ
яка відбудеться
в суботу, 30-го січня 1965 року
в УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕНТРАЛІ
240 Hope Avenue — PASSAIC, N. J.
Оркестра ОГО • Початок: 8:30 веч. • Вступ $1.50
УПРАВА ВІДДІЛУ

Український Музичний Інститут у Дітройті
запрошує на
ПОПИС УЧНІВ УМІ
ВІВТОРОК, 2-го ЛЮТОГО (нижчі роки)
СЕРЕДА, 3-го ЛЮТОГО (вищі роки)
Год. 7:30 веч.
Авдиторія У.В.Школи — вул. Гевлі 3056

В Ню Йорку відбулася традиційна Просфора „Думки" з дебютом „Малої Думки"

Ню Йорк. — Багато доброго й гарного дав Хор „Думка" українській громаді й українській культурі за час свого вже 15-річного існування. Цю свою традицію збагатив цей наш репрезентативний Хор ще одним зворушливим подарунком для нашої громади і культури: організацією „Малої Думки", яка задеб'ютувала минулої суботи, 23-го січня ввечері, у виповненій вщерть запрошеними гостями великій залі Українського Народного Дому під час традиційної „Просфори". Імпреза — з уваги на обмежену кількість місць в залі Народного Дому — мала суто родинний характер у також у тому відношенні, що участь у ній могли взяти майже виключно батьки „малих думкарів" та родини членів хору „Великої Думки", але під час імпрези багато з приявних висловлювали опінію, що „Думка" зробила б кривду громаді, якби цього свого нового великого здобутку не показала їй в найкоротшому часі.

„Просфору" започаткував коротким словом голова „Думки", архітект Іван Жуковський, згадуючи, що „Думка" відновляє перервану на кілька років традицію своєї „Просфори", щоб знову пригадати наші прекрасні традиції. А цьогорічна „Просфора" має ще й окреме значення, коли мова про традиції. За 15 років існування, вже не багато залишилось в „Думці" її початкових членів, а й ті, що приступили до неї з роками, також не є вічні. Треба було подумати про тих, що продовжували б традиції і „Просфори" і „Думки", і про них подумано: зорганізовано „Малу Думку" з дітвори у початковошкільному віці. Понад вісім десятків „того доробку" нараховує тепер „Мала Думка", якою диригує інж. Роман Степаняк та якою опікується „Велика Думка" і, зокрема, сам „Містер Думка", мгр. Леонтій Крушельницький. Вітаючи приявних гостей, інж. Жуковський зокрема привітав найдостойнішого між ними — президента УНР в екзилі, д-ра Степана Витвицького, якого й гості привітали оваціями.

Концертову програму „Просфори" започаткувала „Велика Думка" під диригентурою маестра Івана Задорожного та при фортепіяновому супроводі проф. Берника, виконавши колядку „Ой, видить Бог". ойно тоді на залю ввійшли „шнурочком" під проводом кількох членів „Великої Думки" малі й найменші хористи „Малої Думки". Оплескам не було кінця, як на залю почали входити ці малі пересмішники, великої спадщини „Думки". Дівчатка були зодягнені в ґранатові спіднички і білі блюзочки, а хлопці в ґранатові штанята та білі сорочини, усі із синьою кокардою під шиєю та з нашитою на блюзочки і сорочини відзнакою „Думки". Програму цієї „Малої Думки" започатковано деклямацією віршика О. Кобця „На Свят-Вечір" у виконанні чи не наймолодшого з них мабуть, Павлуся Чацького — настільки можна було почути від заповідача. Першою колядкою „Малої Думки" була: „Добрий вечір тобі". Опісля була інсценізація сценічної картини Романа Завадовича „Бог у яслах" у виконанні малих учнів Школи мистецького слова пані Олімпії Добровольської та під її проводом з головною ролею янгола у виконанні Христі Прокоп. Дальше „Мала Думка" відспівала (при фортепіяновому акомпіяменті Хризанти Дубицької) „По всьому світу" та „На Україні ясная зоря". Одну колядку: „Щедрий вечір" виконали спільно „Мала Думка" і „Велика Думка", при чому в „Малої Думки" замітна була тенденція „не датись" своїм опікунам з „Великої Думки" щодо сили співу і, здається, не було на залі нікого, що не був би до глибини душі зворушений тим прекрасним однаково видом, як і гомоном. Не одна мати крадьки обтерала з очей сльозу радости і зворушення. Коли ж мова про змагання, то член-основник „Думки" і тепер її почесний член інж. Аполінарій Осадца при своєму столі орік: „Мала Думка" переспівала „Велику Думку".

Конґертову програму закінчила „Велика Думка", виконавши ще колядку „Нова рада стала", „Щедрик", „На Орданській річці" та „Днесь поюще". Закрив офіціяльну частину концертової програми коротким словом мгр. Леонтій Крушельницький, згадавши багату традицію „Думки" та її бажання, висловлене в Святому Письмі: в чужій землі не поклонятись чужим богам.

Приготовану просфору та „сніди" поблагословив Впр. о. д-р Мелетій Соловій, ЧСВВ, з церкви св. Юра, а кінцеву молитву провів Впр. о. мітрат Лев Весоловський з церкви св. Володимира. Після Просфори була ще забава для всіх, старших, молодших і наймолодших, що при цій нагоді становили таку справді одну велику і прекрасну родину „Думки".

Британський міністер закордонних справ Вокер димісіонував

Лондон. — Патрік Гордон Вокер, який у четвер минулого тижня вдруге програв у виборах, зголосив свою димісію. За британською традицією міністром може бути тільки член палати громад (нижчої палати парляменту). Новим міністром закордонних справ Британії став 58-літній дотеперішній міністер освіти, Майкел Стюарт, а на його місце призначено Антоні Кросленда, дотеперішнього віцеміністра фінансів. Програ Вокера і зменшення на половину соціялістичних голосів в інших доповняльних парляментарних виборах потрясло престижем і циферною базою уряду Гарольда Вільсона, який має тепер усього 3 голоси більшости в парляменті та залежний цілком від 9-ох голосів ліберальних послів. Лідер Ліберальної партії, який не має формальної спілки з Партією Праці й далі гостро критикує консерватистів, заявив, що плян соціялістичного уряду Вільсона щодо націоналізації стальної промисловости — „похоронений". Лідер Партії Праці й міністер робітничих справ Рей Гюнтер звернувся з закликом до британського робітництва — збільшити свою працездатність, бути здисциплінованим та „не чекати манни з неба". Консерватисти одверто вимагають димісії уряду Гарольда Вільсона.

„Мазеппа Джернал" опублікував репродукцію портрета гетьмана Івана Мазепи

Мазеппа, Мінн. — Місцева газета „Мазеппа Джернал" у числі з 15 січня 1965 р. спублікувала велику репродукцію картини І. Кейвана „Гетьман Іван Мазепа". Під репродукцією надруковане пояснення, в якому, між ін., сказано про боротьбу України й Швеції проти Московщини-Росії. Висловлено також подяку проф. Р. Смаль-Стоцькому за надіслання світлини-портрету та сказано, що першим поселенцем у теперішньому місті Мазеппа була Айра Сілі, яка під впливом прочитаної поеми Байрона про Мазепу, — назвала тогочасне поселення його іменем. З Головної Канцелярії УНСоюзу в Джерзі Сіті довідуємося, що звідси вже послано відповідного листа до редактора „Мазеппа Джерналу" п-и Бонні Сімен і три англомовні книжки для міської бібліотеки міста Мазеппа: „Гетьман України", „Україна 20 століття" та „Україна під совєтами", пера проф. Кларенса Меннінґа, який раніше викладав у Колюмбійському університеті в Ню Йорку. У листі до редакції „Мазеппа Джерналу", підписаному Гол. Предсідником УНСоюзу Йосипом Лисогором, сказано також, що Український Конґресовий Комітет Америки своєю чергою надішле відповідні англомовні видання про гетьмана Мазепу та Україну для бібліотеки того міста.

Розвиток школи Українознавства св. Йосифа в Шикаґо

Вже від недавних початків 8-річного існування парохії св. Йосифа на північному Заході Шикаґо лежало на серці пароха о. Йосифа Шарого виховання наших дітей в українському католицькому дусі.

Завдяки йому існувала тут вже кілька літ школа Українознавства в упрощеній формі, під проводом Софії Закревської. Парох вірив, що школа Українознавства повинна охопити всіх дітей українського походження, навіть тих, що через обставини чи байдужність родичів — не знають та не розуміють української мови. Вони могли б з часом відпасти від нашої церкви, нашого обряду, перестали б почуватися й признаватися до українців.

Шкільний рік 1964 почався в нас 19-го вересня, у латинській школі Мари Сіт оф Виздом, в сусідньому Парк Ридж.

Шкільні заняття відбуваються кожної суботи.

Ми з приємністю висловлюємо нашу вдячність проф. А. Антоновичеві за його організаційні поради та усім висококваліфікованим учительським силам: навчання українською мовою провадять п. С. Закревська, Д. Малюк, А. Білинська та І. Малюк, а в англомовному відділі вчать О. Коверко, Р. Завядович та С. Канафоцький.

Для кращого координовання виховної праці при парохії св. Йосифа створено Батьківський Комітет.

На перших ширших сходинах родичів 12-го жовтня головним доповідачем був проф. А. Антонович, який підкреслив особливо ролю і завдання наших шкіл українознавства. Він теж доповідав і 7-го листопада, вказавши на доцільність співпраці родичів зі школою-церквою для добра дітей.

Слід згадати теж про гарний концерт з нагоди Листопадових роковин, у виконанні шкільної молоді. І хоч сумний це день, але душа раділа, коли невинні серця наших дітей впевняли нас своїми деклямаціями та співом, що вони — українці.

Шевченкове „Свого не цурайтесь" буде дороговказом для наших дітей, а наша школа, зорганізована у 150-ті роковини, буде найкращим даром Шевченкові від наших дітей.

Д-р П. Харук
за Батьківський Комітет

„НЮ ГЕЙВЕН РЕДЖІСТЕР" ПРО ІНЖ. ВИНАХІДНИКА МІРКА ПАНЕЙКА

Ню Гейвен. — Місцева газета „Ню Гейвен Реджістер" надрукувала розповідь про талановитого винахідника-конструктора в ділянці апаратів для багатоканалової музики, Мірка Панейка, сина публіциста Василя Панейка. „М. Панейко, син українського професора Панейка, народився 1909 р. у Львові, у віці 10 років виїхав до Відня, а потім до Швайцарії, де вчився, а в 1926 р., з 50 дол. в кишені, він зареєструвався на студії в Інституті Технології у Массачусетсі", — читаємо в тій газеті.

Мірко Панейко винайшов найдосконаліші багатоканалові передавачі музики, в яких відсепаровано баси, альти і т. д. та працює далі над удосконаленням цих інсталяцій. Він встановив їх уже кілька десятків у домах мільйонерів.

Довідуємося з приватного листа, що стрийко М. Панейка, Юрій Панейко, перебуває в Зах. Німеччині та що лише тепер вони змогли віднайти один одного.

Ред. В. Душник виступав у Філядельфії з доповіддю про Вселенський Собор

Філядельфія. — Під час традиційної просфори, що її влаштовував тут Філядельфійський Відділ Товариства Українських Студентів Католиків „Обнова" в неділю 17 січня ц. р. виступав із доповіддю про Вселенський Собор редактор видань УККА й „Українського тижневика" Володимир Душник, який в час Третьої Сесії Собору перебував, як пресовий звітодавець, у Римі. Подаючи свої враження з цієї сесії ред. В. Душник ствердив, що II Ватиканський Собор — це переломова подія в історії католицької Церкви, світового значення і як головну мету має наблизити і прискорити об'єднання християнських Церков та впровадити в катол. Церкві відповідні до вимог часу зміни. Співрозмовці ред. Душника, протестантські обсерватори, заявили йому, що вони не сподівалися, що в катол. Церкві панує така свобода думки і дискусії. Доповідач порушував теж справу Патріярхатів у Східніх Церквах, зокрема Українського Патріярхату. Тепер, після постанов Собору в цій справі, Святіший Отець має повне право ці Патріярхати творити. Українські Владики своїми виступами, своїми ризами і своєю поставою викликали загальну увагу і пошану. Зокрема Верховний Архиєпископ і Митрополит Кир Йосиф Сліпий був предметом загальної уваги.

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшов від нас, дня 7-го січня 1965 р. у Вічність наш Найдорожчий Муж, Батько, Брат і Шваґер

св. п. Теодор Шахнович

та був похоронений дня 12-го ц. м. на Українському Цвинтарі у Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

У безмежному горю, що його заподіяла нам ця незаступна втрата, Приятелі та Знайомі Покійного виявили нам безліч зворушливих слів чуття, а нашому незабутньому Покійному, справжню любов і пошану.

Не маючи змоги подякувати за все те кожному з осібна — чинимо це оцим шляхом загально.

Сердечно дякуємо Впр. о. Пароховi Андрійчукові за відслуження Панахид в похоронному домі, а Впр. о. Костикові за похоронну відправу, в цьому ж домі та відтак за молитви та Службу Божу в греко-католицькій церкві Чесного Хреста в Асторії, а також Впр. о. прот. Желехівському за сослужіння і запечатання гробу на цвинтарі у Савт Бавнд Бруку, Н. Дж. та за зворушливе слово під час поминок.

Щире Спасибі членам хору греко-кат. церкви Чесного Хреста в Асторії за звеличання пам'яти Покійного своїм співом під час Панахид.

Наша щира подяка належить усім Тим, знаним і незнаним Особам, які своєю участю в Панахидах, Службі Божій, та супроводом нашого Покійного на місце Вічного Спочинку віддали Йому останню дружню послугу та вшанували Його Пам'ять, як і Тим, що склали пожертви на Заупокійні Служби Божі за Його праведну Душу, а вкінці Тим, що передали нам усні та письмові вислови співчуття.

Похоронному заведенню Г. М. Quinn & Sons Inc., при Broadway, Long Island City 6, Н.Й. дякуємо за вміле влаштування похоронів.

Хай Всевишній нагородить усіх Вас стократно та береже від всякого лиха.

Жена: ЮЛІЯ, донька: ТЕОДОЗІЯ з родиною у Рідному Краю, брат: ІВАН в Канаді та братова: РОЗАЛІЯ тут.

†

Ділимося сумною вісткою
з нашими Кревними, Приятелями і Знайомими,
що наш МУЖ, ТАТО й ДІДУНЬО

бл. п. ДМИТРО БАДІК

заосмотрений Найсвятішими Тайнами,
упокоївся в Бозі 21-го січня 1965 р.
на 75-му році свого праведного і трудолюбного життя.

Панахиди відбулися в суботу 23 і в неділю 24 січня ц. р. о 7:30 вечора в похоронному заведенні Джордано, на Бронксі. Похорон Тлінних Останків відбувся в понеділок, 25 січня, о 9-ій годині ранку, з того похоронного заведення — до церкви св. Покрови при Вашингтон Авеню на Бронксі, а після Заупокійної Служби Божої Тлінні Останки сл. п. Дмитра Бадіка було перевезено на цвинтар Сейнт Реймонд.

ЦАРСТВО ЙОМУ НЕБЕСНЕ!

Горем прибиті:
ОЛЬГА — дружина
син — ГНАТ із родиною
СТЕФАНІЯ ЧОРНОДОЛЬСЬКА — донька
ВОЛОДИМИР — зять
та ІРЕНА і РОМАН — внуки

†

АННА З МИШУҐІВ ЗЕЛЕНА

вдова по управителю школи на Рідних Землях, закінчила своє трудне життя, в середу 6-го січня 1965 р., в домі наймолодшого сина Ростислава в Віндсор, Онтаріо, Канада, проживши 94 роки.

Похорон, попереджений двома панахидами в похоронному заведенні „Морріс", відбувся в суботу, дня 9-го січня ц.р., з української католицької церкви св. Володимира й Ольги на цвинтар „Гевенлі Рест" в Віндсорі.

Про цю сумну подію повідомляють всіх Рідних у Канаді і за океаном, всіх Друзів і Знайомих в цілому світі,

Сини — ВАСИЛЬ, БОГДАН, ЗЕНОН, РОСТИСЛАВ і
Дочки — ЕВГЕНІЯ і ЯРОСЛАВА.

•

СЛОВО ВІД РОДИНИ ПОКІЙНОЇ

Покійна народилася 3-го вересня 1870 року в Виткові Новім (Зах. Землі України) в родині Мишуґів, з якої походив відомий артист-співак Олександер Мишуга і бувший редактор „Свободи" д-р Лука Мишуга. Покійна, стративши родичів у ранньому віці, виховувалася частинно в домі стрия Олександра, де і познайомилася зі своїм майбутнім судженим, учителем Іваном Зеленим, з Камінки Лісної.

Наші родичі подружилися були в 1897 році і з цього подружжя було шестеро дітей, всі ще в живих. Батько працював учителем, а згодом управителем школи в Містках, Добрінцях і Жиравці б. Львова. В домі батьків відбував часто свої вакації сл. п. д-р Лука Мишуга. Батько помер в січні 1910 року у Львові, від припадкового випадку, маючи 37 років.

Лишилася наша Покійна Вдова-Мати з шестеро дрібними дітьми і дуже тяжко та вперто боролася з невідрадною судьбою приватних ускладнень та політичних змін, щоби всіх своїх дітей виховати національно і всім дати середню і високу освіту. Як вдалося Покійній Вдові з родини Мишуґів, патріотично, стоїчно, завзято і у здоров'ї перебороти всі ці довгі життєві труднощі, треба би писати окрему монографію... В 1948 році пощастило Покійній прибути до Канади і на зміну замешкувала в синів Богдана і Зенона, але через послідних 14 років майже постійно мешкала в наймолодшого сина Ростислава, котрого судьба вийнятково щадила і ніколи на довго не розлучала з Мамою...

Покійна ніколи не хворіла у своєму житті... Від послідного латинського Різдва часто говорила, що зближається час розпращатися зі світом і висловила бажання, щоб цей момент прийшов під час сну, що й сталося у навечер'я Українського Різдва.

У панахидах і похоронах узяли участь найближча, близька і дальша родина Покійної, включно до гурта приятелів і знайомих з Віндсора, Дітройту, Чікаґа і Торонта. Покійну на вічну дорогу молитовно відпровадили о.о. Ю Боднар і Ю. Габрусевич, парох Віндсора. І Вам Високопреподобні Отці складаємо за цю останню прислугу для Покійної нашу сердечну подяку. Цією дорогою висловлюємо рівночасно також нашу щиру вдячність для лікаря д-ра Б. Дзюбановського, який безкорисно опікувався нашою Мамою, як своєю власною. А всім приятелям, друзям і знайомим наша сердечна подяка за квіти, за пожертви на Служби Божі за спокій душі Покійної, за грошеві пожертви на добрі цілі і за останню прислугу, яку віддали нашій Покійній Мамі своєю участю в панахидах і похоронах.

ВДЯЧНІ СИНИ І ДОЧКИ ПОКІЙНОЇ.

†

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими,
що дня 20-го січня 1965 року упокоївся в Бозі,
заосмотрений Найсвятішими Тайнами
на 56-му році життя

РУДОЛЬФ ЛУДЗАК

Похорон відбувся в п'ятницю, 22-го січня з церкви св. Миколая в Пасейку, Н. Дж. на католицький цвинтар Кальварія в Петерсоні, Н. Дж.

Горем прибиті:
ІВАННА з ФЕДІВ — дружина
СТЕФАНІЯ БІЛИК
АННА БОРОВИЦЬКА
сестри на Рідних Землях
і Родина

МИКОЛА ЛІВИЦЬКИЙ
Голова Виконавчого Органу
Української Національної Ради.

ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

(Зміст доповіді виголошуваної в різних осередках Америки і Канади восени 1964 р.)

(6)

5. Ставлення до Української Радянської Соціялістичної Республіки (УССР).

В зв'язку із станом в Україні хочу ще порушити, але тільки мимоходом, одне питання. Чи можна вважати, що УРСР — це українська держава, а до того ще й незалежна й суверенна, як це твердить офіційна совєтська пропаґанда? Я на це відповідаю коротко і недвозначно: справжня, самостійна і соборна українська держава, Українська Народна Республіка, яка стала з виразної волі українського народу, стала жертвою зовнішньої аґресії, і її територія є тепер окупована совєтсько-російською імперією. На місце Української Народної Республіки (УНР) Москва, силою своїх багнетів, установила в Україні Українську Радянську Соціялістичну Республіку (УРСР), що являє собою підміну держави, правну фікцію, уряд якої, уряд УРСР — це ніщо інше, як знаряддя окупаційної московської влади для утримання України в стані колоніяльної залежности.

Однак, дехто з українців уважає, що в наших зносинах з чужинцями корисніше виступати з твердженням про реально нині існуючу українську державу в формі УРСР, бо це, мовляв, виводить українську націю з того бездержавного стану, в якому вона перебувала понад 200 років. На мою думку, бездержавний стан української нації скінчився тоді, коли в роках 1917-18 створено новітню суверенну українську державу в формі УНР. І доки ми не припинимо боротьби за відновлення цієї української держави, доти українська нація не перебуває в бездержавному стані. Є навіть певна суперечність просто таки, так би мовити, термінологічного характеру: якщо українська визвольна політика прямує до відновлення української держави (це ж наш загальний визвольний клич!), то яку ж державу маємо відновити, якщо в Україні є тепер якась українська держава?!

Можна, справді, признати, що теоретично, на папері, є в конституції УРСР чи СССР параграфи, на підставі яких ніби є спромога поставити собі завданням довести, що УРСР — це, як дехто висловлюється, відносно суверенна держава. Але що для нас важливіше — теорія, папірці, які нічого не значать у Совєтському Союзі, чи фактичний стан? А згідно з цим фактичним станом, що це за українська держава, в якій українському народові загрожує знищення шляхом „братнього злиття націй"?!

Ця ніби українська держава, УРСР, не має власних фінансів, власного війська, окремих дипломатичних зносин з чужоземними державами, а її господарські ресурси йдуть на підвищення економічного і воєнного потенціялу московського центру совєтської імперії. Все життя в ній підпорядковане безоглядній диктатурі Центрального Комітету КПСС у Москві, при чому українська комуністична партія являє собою лише її провінціяльний філіял. Навіть такі справи, як ліквідація т. зв. союзних республік, а значить і УРСР, ставляться, поза деякими формальностями, на рішення Верховного Совєту СССР, як це було з ліквідацією Карело-Фінської республіки в 1956 році. Чи можна собі уявити якусь державу, про ліквідацію якої рішає якийсь сторонній чинник? Що мали б ми сказати про Французьку республіку, якби її можна було отак собі просто зліквідувати рішенням, наприклад, німецького парляменту?!...

Це такий фактичний стан. І якщо ми, знаючи цей фактичний стан, вдаємося до теорій, думаючи, що це допоможе нам скріпити міжнародно-правне становище України перед чужинцями, то це, на мою думку, помилка. Бож чужинці самі чудово знають про цей фактичний стан, якого ми перед ними замовчати не можемо, ані обдурити їх неспроможні.

Коли йдеться про чужинців, то, якщо ми твердимо, що УРСР це українська держава, яку треба „усамостійнити", ми цим зводимо справу України в площину внутрішніх справ СССР або в кращому випадку, в площину внутрішньоукраїнських справ. Маєте свою державу, яку хочете якось змодифікувати („усамостійнити") — добре, відповідають нам чужинці, робіть, це ваша справа, помагай вам Боже! І тільки представляючи справу так, що справжня українська держава, УНР, стала жертвою чужоземної аґресії і тепер знаходиться під окупацією (що відповідає історичним незаперечним фактам!), тільки цим ми вводимо Україну в площину міжнародних проблем.

Річний Конґрес МКОХК у Відні

7-9 вересня ц. р. відбувся у Відні в Палаті Пальфі в залі Бетговена в першій окрузі, Йозефпляц 6, Річний Конґрес Міжнародного Комітету для оборони Християнської культури перед озвірілим і нелюдським комунізмом і атеїзмом. Було багато прецікавих докладів і ще більш цікава дискусія після них, в якій забирали голос майже всі делеґати, представляючи справи в своїх країнах.

З українців брали участь мґр. Антін Мельник з Мюнхену, голова т-ва політв'язнів і д-р Сергій Наклович з Відня.

Всі промови і доклади виголошувано в німецькій, англійській, французькій або еспанській мовах, і перекладачі перекладали їх на згадані вище мови. Учасники теж обмінювалися виданнями й матеріялами, призначеними для боротьби з міжнародним комунізмом і атеїзмом, спричинниками стільки нещасть.

Представники латинської Америки з Чіле, Куби, Арґентини, Бразилії забрали багато разів слово. Делеґати з Індії з провінції Кераля, де найбільше католиків і де вже раз комуністи були при владі і показали своє правдиве, чоловіконенависне обличчя. Всі однозгдно осуджували большевизм-комунізм і атеїзм, які нищать і переслідують всі релігії. Згадувано теж часто Україну і нашу мовчазну, переслідувану церкву з симпатією і співчуттям для нашого геройського народу, що не піддається комуно - большевицькій заразі, а по геройськи бореться проти комуністичних окупантів і злочинців. В доказ симпатії і пошани до нас і нашої терплячої церкви 8 вересня відвідали рано перед нарадами нашу церковцю св. ВМЧ Варвари представники: Німеччини, Франції, Еспанії, Голляндії, Портуґалії, ЗДА, Індії. Були на Службі Божій, і пізніше о. Тарас Прокопів ЧСВВ опроваджував їх по церкві і давав пояснення спільно з нашим делеґатом з Мюнхену, маґістром Антоном Мельником. Всі дістали брошури про нашу Церкву.

Для нас цікавим було кінцеве засідання Конґресу, на якому промовляв наш український представник, маґістер Антін Мельник з Мюнхену 9 вересня 1964 р. Бачив я вже міжнародні конґреси, але такого зацікавлення і такої гробової тишини під час промови рідко доводиться побачити і почути. Коли предсідник заповів, що слово має представник України, всі підняли голову в нашу сторону, а деякі делеґати мов заелектризовані повставали, щоб краще подивитися на цього представника геройського українського народу. Предсідник пояснив, що це представник України в екзилі, українських еміґрантів, які змушені жорстокістю червоних москалів покинули рідні землі та пішли шукати кращої долі на чужині, де є свобода і воля, а не рабство і терор як в СССР.

Згадавши тепло Україну і український народ д-р Піндер передав слово маґістрові Мельникові, який спокійно і річево говорив по німецьки.

Згадав наперед, що це вперше на такому зібранні виступають українці на рівні з іншими, і що світ, а головно Захід, починає розуміти велике значення української проблеми для розв'язки світового миру та інших важних питань. Нав'язуючи до знаменитих докладів проф. Оберлендера і Зібрехта з Німеччини, які на основі доказів і фактів представили підлі і негідні методи комуністів у цілому світі, звернув увагу присутніх на Україну, яка перша повстала до боротьби проти злочинного большевизму вже в 1917-20 роках, і 47 років бореться і кровавиться під большевицькою окупацією, та не здасться і не зневіриться в остаточну перемогу мимо Голгофти і нелюдських терпінь цілого нашого народу. Україна була заборолом перед большевицькими ордами, які хотіли затопити цілу Европу, цілий культурний світ вже в початках большевицької революції. Боротьба на життя і смерть продовжується на маших рідних землях.

Наша церква зліквідована практично в СССР. Єпископи помордовані, священики і вірні погинули, або караються по совєтських тюрмах або на примусових роботах на засланні в Сибірі. Систематично і повністю ліквідують большевики на Україні все, що українське, церкви замикають та передають на інші цілі, або нищать, школи русифікують, молодь вивозять на цілинні землі, старих на заслання.

СССР поневолює Україну, Білорусь, Литву, Лотву, Естонію, кавказькі та інші народи. Тому всі вільні і свобідні народи світу повинні всіми силами старатися не лиш помагати поневоленим большевиками народам, але й звернути увагу на большевицькі розкладові течії серед свого населення, щоб виграти бій в першій мірі ідеологічно, а потім фактично.

Пропонував промовець на взір комітету для помочі країнам Латинської Америки, створити комітет помочі всім поневоленим народам на Сході і помагати через радіо, телевізію, часописи та морально, щоб ті народи не почувалися самітні в боротьбі зі злом, з комунізмом, щоб відчували поміч всіх вільних народів, всього культурного світу.

Під час конґресу відбулося прийняття учасників в австрійського міністра освіти, д-ра Піффль-Перцевіча, а після конґресу в бундесканцлера (прем'єр-міністра) д-ра Клявса. Під час конґресу була виставка знимок, документів і друкованого слова про злочинне діяння комунізму по всіх країнах світу.

На закінчення відбулася пресова конференція під проводом начального редактора Данцінґера з Австрійської Секції, в якій взяли теж участь делеґати та голови поодиноких делеґацій. Австрійська преса подала відомості про цілі і хід конґресу.

Для нас успіх конґресу в тому, що не лиш світ знову почув про Україну і поставився до нас прихильно, але і в цьому, що наші представники нав'язали контакт з впливовими членами делеґацій, знайшли можність у майбутньому при помочі комітету поміщувати статті та інформувати ширший загал про наші змагання, про наш нарід, про нашу мовчаливу церков та взагалі про Україну і нашу еміґрацію на заході.

Д-р Сергій Наклович

НАДІСЛАНІ КНИЖКИ

Василь Іванис. СТЕЖКАМИ ЖИТТЯ. 5-та книга спогадів, що охоплює 40 рр. побуту автора за кордоном, у Чехо - Словаччині, Німеччині й ін. країнах. Вийшла в Новому Ульмі, в Зах. Німеччині, 1962 року, сторінок 514.

ПІД ПРАПОРОМ СУМА — ілюстрований збірник, видання Головної Управи СУМА в Ню Йорку, друковано у В-ві „Америка" у Филядельфії. Ілюстрований огляд понад 10-річної праці СУБ у цій країні. Понад 70 світлин на крейдяному папері, 162 сто.; в кінці — оголошення українських фірм, які покрили частину коштів видання.

Зосим Дончук, — БУДИНОК 1313. Роман присвячений „гостинній і щедрій Филядельфії, де була підписана перша Конституція"... Книжка вийшла накладом автора. Друкарня Петра Ямняка, стор. 296.

Вашинґтон відзначає 25-ліття Карпатської України

Осередок Праці Наукового Товариства ім. Шевченка у Вашинґтоні відбув 12 грудня 1964 р. чергове засідання з доповіддю свого звичайного члена, д-ра Миколи Кушніренка, на тему: „Карпатська Україна за доби ЧСР та проголошення її самостійности".

Засідання відкрив голова місцевого Осередку Праці, проф. д-р Пантелеймон Ковалів і представив присутнім нових звичайних членів НТШ: д-ра Романа Барановського, що переїхав сюди з Шикаґо, та новоприйнятих в члени д-ра Василя Наконечного і д-ра Євгена Гіля, та п. Івана Малиновського — члена прихильника. Д-р Кушніренко, учасник подій в Карпатській Україні, у півторигодинній доповіді вміло сполучив свої спогади з історичною основою, даючи в цей спосіб інтересний образ життя-буття Карпатської України від давніх часів аж до проголошення її незалежности. У вступі доповідач торкнувся назви, вказуючи, що Карпатська Україна — це найновіша назва, яку попереджали назви Угорська Русь і Закарпатська Русь.

Після того він перейшов до обговорення мадярського панування на Закарпатті, та чеської доби в історії Карпатської України.

Доповідач підкреслив, що одинокою заслугою Чехословаччини було народне шкільництво. Тому виросла там велика верства народного вчительства, що горнулось до українського руху, і що пізніше створило Карпатську Україну. Український рух на Закарпатті повільно ріс, а москвофільство занепадало. Коли вирішалась справа автономії Карпатської Русі, тоді всі три партії об'єднались в одну групу і створили уряд. По перенесенні столиці до Хусту, приїхали туди українські націоналісти і зорганізували Штаб Карпатської Січі. Доповідач був її членом і показав присутнім свою членську виказку, а також знимку оборони Січі перед Чехами, які жадали зложення збої. Тоді то згинув фільмовий оператор, американець, Каленик Лесюк, що накручував фільм про бої.

15 березня 1939 р., коли мадяри були вже у віддалі 15 км. від Хусту, Уряд скликав сойм і проголосив самостійність Карпатської України. Гербом став тризуб, а поруч — герб Карпатської України — ведмідь з жовтоблакитними стяжками. Після падіння Карпатської України, частини Карпатської Січі, що перейшли до Румунії і зложили там зброю, були передані мадярам, які покатували їх у жорстокий спосіб. Було багато розстріляних в Бичкові. Найбільше там загинуло галицької молоді. Болючим є факт, що по жертвах не залишилось ні могил, ні імен для історії. Закінчуючи свою доповідь, д-р Кушніренко навів слова д-ра Михайла Бращайка, посла до Сойму Карпатської України, який сказав: „Хочби як пішли події, але ця земля назавжди залишиться українська".

Після доповіді розвинулась дискусія, в якій висловлювались: д-р Ю. Старосольський, інж. В. Сем'янцев, мґр. Б. Козак, д-р Е. Гіль, д-р П. Оришкевич, та ін.

по

15-ліття Осередку СУМА в Ню Йорку

Якраз у сезоні розгару громадської праці, нам доводиться ще її збагатити одною важливою подією, а саме ювілеєм з нагоди 15-літнього існування осередку СУМА, ім. ген. хор. Т. Чупринки в Ню Йорку.

Щоб гідно улаштувати це сумівське свято, Управа Осередку рішила поділити його на три частини. Першою частиною це була Велика Сумівська Забава у листопаді, в якій узяли також участь делеґати усіх осередків СУМА, що якраз відбували Х-ий З'їзд СУМА в Ню Йорку.

Тепер прийшла черга на другу частину, котра має відбутися 30-го січня в домі ОУВФ і матиме внутрішній характер — „зустріч цілої сумівської родини." Ціллю цієї зустрічі є в дружньо-родинній атмосфері звести членів нашої сумівської молоді, ряди якої річно міняються та доповнюються новими обличчями, для того, щоб себе краще пізнати та побачити розквіт та ріст СУМА на чужині.

Ціллю цього свята є також скромно відзначити „старих моґіканів", які були основниками нашого осередку, або вже довгими роками працюють над вихованням молодих кадрів, щоб стали їм на зміну.

Третя частина цього ювілею буде в виді зовнішнього виступу для ширшого громадянства нюйорської метрополії. Хоч і кожного року наш осередок дає попис самодіяльних гуртків п. н. „Вечір пісні, танку й слова" — та цієї весни то не буде звичайний виступ-попис, а маніфестація скромних здібностей сумівської молоді, вияв довголітньої любови до української культури а також наслідки жертвенної праці, яка в різних формах спрямована до нашої мети: „Бог і Україна!"

Д. М.

Роковини Срібної Землі у Фінікс

Фінікс, Арізона. — Заходами 77 Відділу Союзу Українок, що його очолює п. Марія Шалаута, 13 грудня 64 р. в залі місцевої укр.-католицької церкви, улаштовано вечір — присвячений державності Карпатської України.

Сцену прикрашував портрет о. Волошина, президента Карпатської України, замордованого большевиками у 1945 році. Реферат про Закарпатську Україну, жертвенну працю групи патріотів на чолі з о. Волошином для піднесення освіти народу, виголосив інж. П. Донченко. Численні вояки армій УНР-УГА та боєвиків ОУН-УВО організували військо Карпатську Січ та впали в боротьбі проти мадярів.

В мистецькій програмі вечора під проводом оперової співачки п. Д. Цапко, були рецитації, сольові виступи, дует, танки та 14 особовий хор, мистецький монтаж „Верховина", в котрім під слова пісні „Подай, дівчино, ручку на прощання" виведено на сцені образи військовиків Карпатської Січі, як вони спішать, щоб сповнити свій обов'язок.

Публіка переживала ці сценки і була глибоко зворушена.

Рецитації прекрасно виконали пані М. Шалаута, А. Терлюк, М. Винничок, О. Попович і панове: д-р І. Шалаута, М. Винничок, В. Комарницький. — З співаків вирізнювались солісти: пані М. Винничок, А. Терлюк сопрано д-р І. Шалаута — баритон та тенор — Гр. Терлюк. Пані Нора Скіф, відтанцювала стилізований народний гуцульський танок „Верховину".

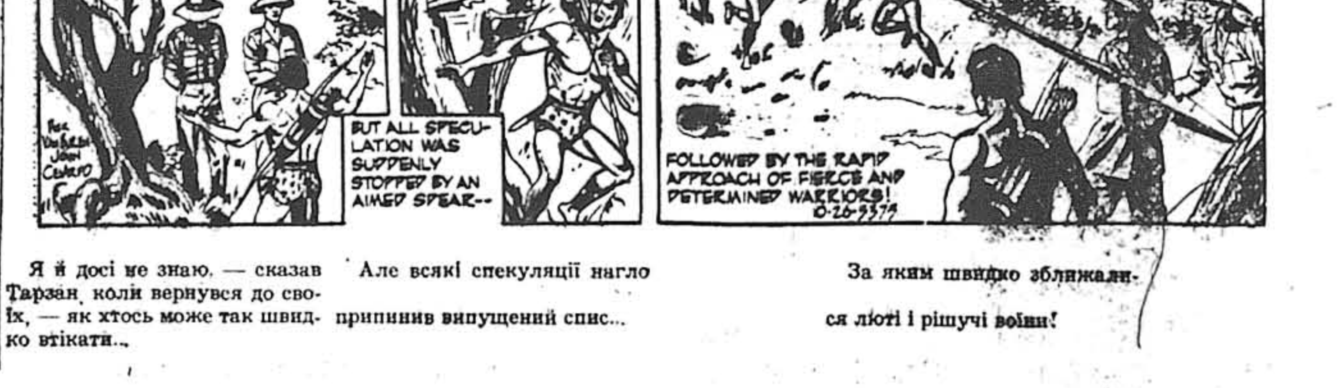
Студентка Надя Терлюк з чуттям відтанцювала танець „Гуцулочка".

На терені Фініксу брак мистецьких сил. На вдячність заслуговує пані Д. Цапко, що з малим гуртом аматорів потрафить укласти гарні сценки монтажів до національних свят. І коли при кінці програми, пані А. Шалаута вручила їй прекрасний букет квітів, публіка нагородила її бурхливими оплесками. З признанням треба згадати, що фортепіяновий супровід спочивав в певних руках учениці гайскулу п. Ірини Цепинської.

Відспіванням національного гимну закінчено програму.

Д. Владимір

ТАРЗАН, ч. 5375. Зближають ся воїни!

Я й досі не знаю, — сказав Тарзан, коли вернувся до своїх, — як хтось може так швидко втікати...

Але всякі спекуляції нагло припинив випущений спис...

За яким швидко зближались люті і рішучі воїни!